

SZENT ATANÁZ GÖR. KAT. HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA

INSTITUTUM SANCTO ATHANASIO NOMINATUM

ATHANASIANA

58

Nyíregyháza
2025

ATHANASIANA
a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola folyóirata

Főszerkesztő:
Véghseő Tamás

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dobos András, Görföl Tibor, Garai Péter, Odrobina László, Szilágyi Barnabás,
Németh István, Földvári Katalin, Szegvári Zoltán

A folyóirat Tudományos Tanácsadó Testületének tagjai:
S.E.R. Dr. Orosz Atanáz, megyéspüspök, Miskolci Egyházmegye
S.E.R. Dr. Martos Balázs Levente, segédpüspök, rektor, Központi Papnevelő Intézet,
Prof. Baán István, professor emeritus, Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola
Prof. Dolhai Lajos, rektor, Egri Hittudományi Főiskola
Prof. Kustár Zoltán, tanszékvezető egyetemi tanár, Debreceni Református Hittudományi
Egyetem, Őszötvetségi Tanszék
Prof. Thomas Mark Németh, tanszékvezető egyetemi tanár, Bécsi Egyetem, Teológiai Kar,
Történeti Teológiai Intézet
Prof. Puskás Attila, tanszékvezető egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem,
Hittudományi Kar
Prof. Em. Szentmártoni Mihály SJ, professor emeritus, Pontificia Università Gregoriana
Prof. Várnai Jakab, tudományos munkatárs, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola

A szerkesztőség címe:
Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola
H 4400 Nyíregyháza
Bethlen G. u. 13–19.
Tel./Fax: +36/42/597-600
www.szentatanaz.hu/ / athanasiana.kiadvanyok@szentatanaz.hu

Postacím:
H-4401 Nyíregyháza, Pf. 303.

Felelős kiadó:
Galambvári Péter mb. rektor

© Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, 2025

ISSN 1219-9915

Megrendelhető a fenti címek bármelyikén
Az egyes számok ára: 1.000 Ft

SESZTÁK ISTVÁN

A „sensus fidei” mint véleményformáló eszköz

TARTALOM: 1. Bevezetés; 2. Egy (vagy a) szinodiális egyház; 3. A szinodalitás és a „sensus fidei” kapcsolata; 4. A „sensus fidei” szerepe a jelen szinódusi folyamatban; 5. Következtetés

1. Bevezetés

Az isteni igazságok befogadásában a Szentlélek kegyelme mellett számos összetevő megkerülhetetlen jelentőséggel bír. A kinyilatkoztatás írott vagy akár szóbeli jelenléte, a szent hagyomány építő kapaszkodói, de ugyanígy kiváltságos szereppel bír az egyház és közösségének felbecsülhetetlen ereje. Szent János apostol és evangélista, én szeretem hangsúlyozni, a szeretett tanítvány, első levelében ezt mondja a rábízottaknak: titeket „fölkent a Szent, s ezt mindannyian tudjátok... A Tőle (Krisztustól) kapott kenet maradjon meg bennetek, és akkor nincs szükségetek rá, hogy bárki is tanítson benneteket, hiszen kenete megtanít benneteket mindenre.”¹ Ez a jánosi gondolat mindenképpen megerősít abban, hogy átgondoljuk – a számos egyéb tényező mellett –, mit jelent az az érzék, amivel a hívő ember az evangéliumot, az örömhírt, az isteni tanítást, a „hit depositumát” képes befogadni, képes azt abban a dimenzióban megkülönböztetni, hogy életében mint az üdvösség útja mit jelent a hiteles keresztény tanítás.

A hit érzéke manapság igen felkapott téma, véleményem szerint azonban nem pusztán objektív kérdésről van szó, hanem sokkal inkább látás– és szemléletmódról, amely kifejezi a hittel és hitből élő ember felelősségteljes szolgálatát, természetesen mindvégig a Szentlélek vezetése alatt. A Nemzetközi Teológiai Bizottság, a „sensus fidei”-ről szóló doku-

1 Vö. 1Jn 2,20.27.

mentumában² így definiálja ezt: „ez az új evangelizáció életadó forrása, ami az egyháznak az egyik legfontosabb feladata korunkban”.³

Láthatjuk, hogy a Szentatya bátor kijelentése mennyire összhangban van a neves teológus, Salvador Pié–Ninot jóslatával, aki felhívta a figyelmet, hogy a hitérzék II. Vatikáni Zsinaton történt felfedezésével, pontosabban újraértelmezésével a téma képes megmozgatni a teológia jó néhány területét, ahogy mondja, „a hitérzék témája kovászként hatott az egyházszervezet különböző szintjein szükségessé vált »szinodalitás«, illetve konzultációs mechanizmusok hagyományának újrafelfedezéséhez, a laikusok felelősségének egyháztani megfogalmazásához”.⁴

Ennek lehetséges megértéséhez pedig ma elegendő egyházunkra (különösen annak vezetőjére, Ferenc pápára) tekintenünk, s az általa javasolt szinodális egyház és szinodusi magatartás befogadásához közelebb kerülnünk. De mit jelent ez, tehetjük fel a kérdést?

2. Egy (vagy a) szinodális egyház

A katolikus hívő és természetesen minden ember látja és tapasztalja, hogy az egyház, egyházunk igen jelentős változáson megy keresztül, amit lassan–lassan akár paradigmaváltásnak is tarthatunk. A változóban és átalakulóban lévő egyház mindenekelőtt olyan közösség, amely mindenkit meg akar szólítani, mindenkit meg akar érteni, de mindenekelőtt mindenkit meg akar hallgatni. Ez az a nyitottság, amely bizonyos értelemben már a II. Vatikáni Zsinattal elkezdődött, különösen is a „katolicitás” fogalmának helyes használatával és értelmezésével. Ahogy a II. Vatikáni Zsinatnak az egyházzal szóló dogmatikai konstitúciójának, a *Lumen Gentium*nak 13. pontjában olvashatjuk: „E katolicitás erejével minden egyes rész átadja sajátos ajándékait a többi résznek és az egész Egyháznak, úgy, hogy az egész

2 Nemzetközi Teológiai Bizottság: *A 'sensus fidei' az Egyház életében*, *L'Osservatore Romano* 2014.06.20–21., elektronikusan elérhető https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/cti_documents/rc_cti_20140610_sensus-fidei_hu.html

3 Vö. Ferenc pápa: *Evangelii Gaudium* apostoli buzdítás, 119–120. pontok, in <https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=451#EG119>

4 Vö. Salvador Pié–Ninot: „A hitérzék mint alapjelenség és alapfogalom”, in *A hitvallástól a teológiai megalapozásig. Szöveggyűjtemény a teológiai ismeretelmélet megalapozásához*, (szerkesztette Bagyinszki Ágoston), Budapest 2014, 122.

és minden egyes rész gyarapodjon a tagok kölcsönös önközlése által, egységben törekedve a teljességre. Ebből következik, hogy Isten népe nemcsak különböző népekből gyűlik össze, hanem önmagában is különféle rendekből áll.”⁵

Sokak számára azonban ez a változás és az ebből következő „remélhető és várható” gazdagodás még mindig nagyon idegen, és félnek–félünk is tőle, mert a gondolkodásunkban az egyház mindenekelőtt egy önmagában zárt közösség, aminek dolgaiba kívülről nehéz tanácsot adni, és aminek megvalósulásába nem igazán tudunk beavatkozni.

Isten egyháza azonban ma szinodális közösség. Az ebben benne rejlő feladatot vagy lehetőséget még nem igazán értjük, még fel kell fedeznünk, észre kell vennünk, s miután ezt a tényt valamilyen formában tudatosítjuk magunkban, csak ezután leszünk képesek igazán megélni és megvalósítani azt, ami a szinodális egyház.

Érdemes felelevenítenünk Ferenc pápa pontifikátusának első szavait, amelyeket 2013. március 13-án este, közvetlenül megválasztása után a Szent Péter templom loggiájáról mondott: „És most elkezdjük ezt az utat: püspök és nép együtt. A római egyháznak ezt az útját, amelyet ő az összes egyházak szeretetében elnököl. Ez a testvériség, a szeretet és a bizalom útja egymás között”.⁶ A pápa háromszor használta az „út” kifejezést. Amint a Nemzetközi Teológiai Bizottság emlékeztet, az út a görög „szinódosz” szó gyökének része, amely a „szin” és a „hodosz” főnévből összetéve azt az utat jelöli, amelyet Isten népének tagjai együtt járnak. E két megfontolást összekapcsolva levezethetjük, hogy a szinodális út Isten akaratának keresését és megkülönböztetését jelenti, nemcsak személyes módon a saját életünkben keresve azt, hanem keresztény közösségként is, összhangban Aranyszájú Szent János gondolatával: miszerint az „Egyház a nevét annak szinodalitásából nyeri”.⁷

Már most beláthatjuk, hogy a szinodalitás kérdése nemcsak Ferenc pápa gondolatiságának és lelkületének kulcskifejezése, hanem egyszerre ekklezológiai szemléletének alapja is. Ahogy ő maga mondja: „A szinodalitás az

5 Vö. LG 13. És természetesen a zsinaton megfogalmazott teljes „Isten népe” tanítás.

6 Vö. Ferenc pápa első köszöntése: <https://www.laciviltacattolica.it/articolo/checose-il-cammino-sinodale-il-pensiero-di-papa-francesco/>

7 Vö. NTB, id. mű, 1–3. pontok.

az út, amelyet Isten elvár a harmadik évezred egyházától”.⁸ A szinodalitás tehát az egyháznak, Isten népének konstitutív–lényegi dimenziója.

3. A szinodalitás és a „sensus fidei” kapcsolata

A szinodalitás újra felfedezi és újra felébreszti bennünk a „sensus fidei”-t, a hit érzékét. Ennek egyik „lába” a Ferenc pápa által is hangsúlyozott, a Vatikáni Zsinattal bizonyos értelemben már elkezdődött nyitottság (vagy ahogy láthattuk, ekkleziológiai változás, paradigmaváltás). Ez nagyrészt a már említett katolicitás–univerzalitás látásmódon alapul, s a mögötte helyesen értelmezett/értelmezendő kinyilatkoztatás fogalmon.⁹ Ez az utóbbi évtizedek püspöki kollegialitásában egyre nagyobb mértékben valósul(t) meg, ugyanakkor a szinódusi úton és az azt kísérő reflexióban ki kell egészíteni egy talán még fontosabb igazsággal („másik láb”), nevezetesen azzal, hogy az egyház minden tagjának ugyanaz a méltósága és felelőssége.¹⁰ Eszerint a szinodalitás nem elsősorban a katolikus laikusok mezei mozgósítása, hanem a hívők közösségének (mint Isten népének) életmódja, amelyben elsődleges szerepet játszik a hit érzete (érzéke) (sensus fidei), amely mindig megújul–felfrissül, különösen is köszönhetően a Lélek különböző ajándékainak, a karizmáknak, a teremtmények végtelen sokféleségének, a kultúrák, a hittapasztalatok és -értelmezések gazdagságának.¹¹

8 Vö. Ferenc pápa: „Commemorazione del 50 anniversario dell’istituzione del Sinodo dei vescovi, 17 ottobre 2015”, in <https://www.laciviltacattolica.it/articolo/che-cose-il-cammino-sinodale-il-pensiero-di-papa-francesco/>. A kérdés háttérének megértéséhez egy rendkívül hasznos írás: O. Rush: „A Dei Verbum és a szinodalitás gyökerei”, (fordította Bagyinszki Ágoston), in *Acta Pinteriana* 10, 5–22.

9 Lásd Rush, 2024, id. mű.

10 A megkereszteltek méltósága, ill. prófétai szerepe és hivatása, lásd *Lumen Gentium* dogmatikai konstitúció 14. pontja.

11 Vö. „Jegyzetek – Szinodalitás: folyamat – stílus – struktúra.”: <https://www.merleg.org/szinodalitas-folyamat-stilus-struktura/>. Illetve vö. Rush, 2024, id. mű. 5.

Mi is valójában ez a hit-érzék, a „sensus fidei”?

A válasz meglehetősen összetett.

A teológia kétezer éves történetében¹² a hit érzékének kérdése, ha különböző hangsúlyokkal is, de mindig jelentős és gazdag tartalommal bírt. Az első századok, a patrisztikus kor teológiája előszeretettel beszélt a „szív látásáról” és a „lélek szeméről”, vagyis a „látó hitről”. Ebben az értelemben válik érthetővé az a gondolat is, hogy a hitből fakadó ismeret szinte szinonimája egy magatartásnak: „együttérzés az egyházzal”.¹³ Vagy azt is láthatjuk, hogy a hit maga segít meghatározni, hogy a hitben el- és befogadott kinyilatkoztatott igazság tartalma csak az lehet, amit mindenütt, mindig és mindenki hitt, a „consensus fidelium” értelmében.

A 20. században két egyházi irányzat inspirálta jelentősen a „sensus fidei” teológiájában való elmélyülést. Egyrészt az ún. mariológiai mozgalom, amely hangsúlyozta, hogy a dogma fejlődése és a hit értelme milyen szoros és kölcsönös kapcsolatban áll egymással, másrészt a világi hívek hangjának fontos szerepe, amely segít hangsúlyozni a „sensus fidelium” és a megkereszteltek prófétai hivatása és szolgálata közötti szoros kapcsolatot.

A II. Vatikáni Zsinat – a számos egyéb hely mellett – a LG 12. dogmatikai konstitúciójában, az Isten népe teológiáját elemezve közvetlenül is „a hit érzéke és a karizmák elengedhetetlen kapcsolatáról beszél”. Idézem: „A hívők összessége, mely a Szentlélek kenetének birtokában van (vö. 1Jn 2,20.27), a hitben nem tévedhet és ezt a különleges tulajdonságát az egész nép természetfölötti hitérzéke révén nyilvánítja ki, amikor »a püspököktől kezdve a legjelentéktlenebb világi hívőkig« hit és erkölcs dolgában kifejezi egyetemes egyetértését.

12 A téma még részletesebb feldolgozásához ajánlott irodalom: J. J. Burkhard: *The 'Sense of Faith' in History – Its Sources, Reception, and Theology*, Liturgical Press, Collegeville (MN), 2022.

13 A számos bibliográfiai utalás részeként vö. Pié–Ninot, 2014, id. mű. 116–118. NTB. Id. mű. 2. fejezet.

E hitérzéssel ugyanis, melyet az igazság Lelke ébreszt és tart fenn, Isten népe a szent Tanítóhivatal hűségesen követett vezetésével már nem emberi szót, hanem valóban Isten igéjét kapja (vö. 1Tesz2,13), az egyszer átadott szent hit tanítását (vö. Jud 3), és fogyatkozás nélkül ragaszkodik hozzá, azáltal, hogy helyes ítélettel egyre elmélyül benne és egyre inkább alkalmazza életében.”¹⁴

A hit értelme tehát nem közvetlenül önmagában állít és erősít meg igazságokat, és nem egyszerűen bizonyos igazságok hirdetésével egy teológiai helyzetet kíván elérni, hanem sokkal inkább egy tapasztalatot, egy megélt valóságot fejez ki. Ez egy „élmény” – ahogy a neves jezsuita atya és teológus, Alszeghy Zoltán fogalmazza meg.¹⁵ Tapasztalattal átítatott tudás, olyan mint amikor az ember utazva megismer bizonyos vidéket, országot, addig ismeretlen valóságot, vagy megtapasztalva felfedez és belát egy-egy természeti törvényt. Ez a dinamika az igazság és a tapasztalat között megfelelő lelkiséget, lelkületet inspirálhat. Alszeghy szavaira hivatkozva: „Az alaposan átgondolt és megélt teológia lelkiséget teremt, és a személyes, lelki–szellemi életben is belegyökerezett lelkiség irányítja az embert un. teológiai útjának kiválasztásában”.¹⁶ S pontosan ide szükséges a „sensus fidei”-ről, a hit valódi érzékéről szóló gondolatainkat, elmélkedésünket beilleszteni, mert ebben a dinamizmusban válik valamennyire érthetővé. A megkeresztelt hívő, aki Krisztus életébe kapcsolódik be, pontosabban úgy illeszkedik, mint az ág a szőlőtőbe, és részt vesz az Úr gondolataiban és érzéseiben is, képes lesz átlátni és megítélni egész életét.¹⁷ A hit értelme éppen ez a képesség, hogy felismerjük a Krisztushoz való ragaszkodás bensőséges tapasztalatát, és mindent ezen értelem alapján ítélünk meg: a felfoghatalan isteni világot, persze csak amennyire erre képesek lehetünk, de ugyanígy a minket körülvevő tapasztalati világot is. A Krisztus életében való bensőséges részvétel alkotja a „lelki dolgok” lényegét. A hívő „megtapasztalja” annak a misztériumnak az „intelligenciáját”, amelyben részt vesz.

¹⁴ Vö. LG 12.

¹⁵ Vö. Alszeghy Zoltán: „Il senso della fede e lo sviluppo dogmatico”, in René La-tourelle (a cura di) *Vaticano II.: bilancio e prospettive: venticinque anni dopo (1962–1987)*, Roma 1987., 144.

¹⁶ Uo.

¹⁷ Vö. 1Kor 2,15.

Véleményem szerint ez a „sensus fidei”, a teológia és a lelkiesség (akár liturgikus hozzáállás) harmonikus, szoros és elválaszthatatlan kapcsolata.¹⁸ Rush szerint ez az érzék tekinthető egyfajta teljesebb megértés kulcsának, ami egy olyan intuíció, nevezzük „hatodik érzéknek”, amely az egymást szeretők vagy a barátok között kialakuló ismeretséghez hasonlítható.¹⁹ Egyházunk gyakran beszél az istenismeret lehetőségéről, aminek útja lehet akár ez a fajta hitérzék is.²⁰

4. A „sensus fidei” szerepe a jelen szinódusi folyamatban

A jelenlegi szinodális folyamatban a „sensus fidei” teológiájának és gyakorlatának egyértelmű újrafelfedezését találjuk, különösen az Isten népe teológiájának és a helyi egyházak szerepének hangsúlyozása révén.²¹ Ma a hitből fakadó érzéket (látásmódot, esetleg tapasztalatot, ahogy fent láttuk), s ahogyan azt a szinodalitás szellemiségében (még előttünk álló felfedezendő szempontrendszer) látjuk, olyan spirituális dinamikaként fogjuk fel, amely aktivizálja minden egyházi alany – „christifideles” (megkeresztelt egyháztag) – társfelelős részvételét az egyház életének és küldetésének teljes fejlődésével kapcsolatban, és nem csak a hit letéteményesével, vagy a dogmák kinyilatkoztatásával kapcsolatban. Ez a dinamika azonban kommunikatív dinamika, amelynek a „restitutio” is része. Ez elsődlegesen azt a visszacsatolást jelenti, ami a helyi egyházak megkérdéséből kiindulva a letisztult tartalom visszahelyezését követeli meg, ami a mindenki befogadására kész egyház és az azt folyamatosan megszentelő Lélek „szűr meg és szűr át”. Ez a megkülönböztetés azonban – láthatjuk – megköveteli az egyházi élet pneumatológiai dimenziójának elmélyítését, korunk teológiai megújulását. Napjainkban ennek egyértelmű tanúi vagyunk. Meg kell értenünk, hogy az Egyházban nem lehetséges a Lélek felett „uralkodni”. Épp ellenkezőleg – ahogy a II. Vatikáni Zsinat is mondja: „a Szentlélek nemcsak megszenteli és vezeti Isten népét a szentségek és a szolgálattevők által, hanem szétosztja ajándékait mindenkinek, ahogyan ő akarja, alkal-

18 Vö. Alszeghy, 1987, id. mű, 143–145.

19 Vö. Rush, 2024, id. mű, 8–9.

20 Lásd karácsonyi tropár: „A te születésed Krisztus Istenünk, földérintette a világnak az istenismeret világosságát...”

21 Vö. R. Luciani: „Teologia e pratica del sensus fidei”, *Regno* 4 (2023), 238–247.

masszá és készségessé téve őt különböző feladatok vagy szolgálatok vállalására, az Egyház megújulása és további épülése érdekében”.²² Teológiailag ez azt jelenti, hogy a „sensus fidei” nem pusztán a hit intelligenciája működésének gyakorlása, funkciója vagy megvalósítása, hanem mindenekelőtt egy valódi közösségi lelki dinamizmusa. Így talán még inkább érthető a hitérzék személyes és közösségi jellegének elválaszthatatlan összekapcsolódása, természetesen a Szentlélek erejében. Ez tehát egy „alkalmasság” (talán érhetőbb a hivatás kifejezés) arra, hogy Isten az ő népének tagjává hívjon meg. Ezt bátran nevezhetjük keresztségi hivatásnak, a keresztségből származó meghívásnak.

Arra a kérdésre keresve a választ, hogy mi a „sensus fidei”, azt mondhatjuk, hogy azt az ösztönös megkülönböztető képességet (discernimento) vagy „lelki érzéket” jelöli, amellyel a hívő, aki valóban az evangéliumból éli hitét és életét, intuitív módon képes érzékelni azt, ami összhangban van Isten Igéjével. A „sensus fidei”, mondhatnánk, a megkeresztelt ember jó érzéke. Ez a Szentlélek ajándéka, amelyet a keresztségben kapunk, és amely tanúkká és Krisztus prófétai működésének részeseivé tesz bennünket. E hitérzék révén a hívő a hit bensőséges ismeretével – mondanám, tudásával – rendelkezik a hit tartalmáról, ahogyan az az egyházon belül nemzedékről nemzedékre átöröklődött.²³ A „sensus fidei fidelium” tanítása alapján ezzel az egyház minden tagja az evangelizáció aktív alanya is egyben.

Hogyan lehet felismerni és megkülönböztetni a „sensus fidei” hiteles megnyilvánulásait?

A Nemzetközi Teológiai Bizottság 2014-ben kiadott, „A Sensus Fidei az egyház életében” című dokumentumában közvetlenül és nagyon világosan beszél erről a nagyon fontos kérdéskorról.²⁴

Az első és legalapvetőbb rendelkezés az egyház életében való aktív részvétel. Aktív, ez a következőket jelenti: imádság, liturgikus részvétel, kiengesztelődés és Eucharisztia, megkülönböztetés és a Lélek ajándékainak gyakorlása. Az egyházi tanítás elfogadása és a bátorság a testvéri korrekció

22 LG 12.

23 Vö. „Sinodo: Sinodalità „sensus fidei”: <https://www.umanesimocristiano.org/it/details-articles/sinodo:-sinodalit%C3%A0-e-%E2%80%9C9Csensus-fidei%E2%80%9D/25797838/>

24 Vö. NTB, „A sensus fidei...”, id. mű, 87–126. pontok.

gyakorlására. Ez összességében jelenti a „sentire cum Ecclesia” szellemében történő együtt-haladást, igazi zárandoklást. A *sensus fidei* alanyai az Egyház tagjai, akik részt vesznek az egyház életében, tudatában annak, hogy „mi, bár sokan vagyunk, egy test vagyunk Krisztusban” (*vö. Rm 12,5*).

A „*sensus fidei*ben” való hiteles részvétel szükségképpen Isten szavának mély és figyelmes hallgatásán alapul. Ez egyben a hit intelligenciája, amely által Isten népe „már nem emberi szót, hanem valóban Isten szavát” kapja és ezáltal „tapasztalhatja meg”. A *sensus fidei* alanyai az egyház tagjai, akik „a Szentlélek örömeivel fogadták az Igét” (*vö. 1Tesz 1,6*).

A „*sensus fidei*” helyes megkülönböztetése az észszerűsége és értelmessége való nyitottságot és a tanítóhivatalhoz való ragaszkodást is megköveteli. A hit érzékének alanyai az egyház azon tagjai, akik „szellemi hódolattal” ünnepelnek, és elfogadják a hit által megvilágosított értelem szerepét meggyőződésükben és gyakorlatukban egyaránt. Minden hívő arra kap hivatást, hogy engedje magát átalakítani és megújítani, mégpedig gondolkodásmódjának megváltoztatásával, hogy felismerje Isten akaratát, hogy mi a jó, a kedves és a tökéletes Istennek, természetesen ez a Szentlélek ajándéka (*vö. Rm 12,1–2*).

A „*sensus fidei*ben” való hiteles részvétel szentséget követel. A szentség az egész egyház és minden hívő hivatása. Szentségnek lenni alapvetően azt jelenti, hogy Jézus Krisztusban és az ő Egyházában Istenhez tartozunk, megkeresztelkedünk és a Szentlélek erejében éljük a hitet. A szentség valójában Isten életében való részvételt jelent. Az egyház történetében a szentek a *sensus fidei* fényének hordozói.

A szentség alapvetően „*imitatio Christi*”, így a szentség alapvetően alázatot feltételez. Olyan alázatot, amely a tétovaság vagy félénkség ellenpólusa; ez a lelki szabadság cselekedete. A „*sensus fidei*” alanyai az Egyház azon tagjai, akik megértik Szent Pál sürgető felhívását, és válaszolnak rá: „Töltsétek be örömet ugyanazzal az érzéssel és ugyanazzal a szeretettel, egyhangúságban és egyetértésben maradva”. „Ne tegyetek semmit versengésből vagy dicsekvésből, hanem mindenki teljes alázattal tekintse a többieket önmagánál magasabb rendűnek” (*vö. Fil 2,2–8*).

És végül a „*sensus fidei*” hiteles megnyilvánulása hozzájárul az Egyház egy testként való felépítéséhez, anélkül, hogy megosztottságot vagy partikularizmust táplálna kebelében.

5. Következtetés

Ferenc pápa pápaságának kezdetétől fogva segít újra felfedezni azt az erős és mély kapcsolatot, amely az úton lévő egyház népéhez való tartozás és a megkereszteltségből fakadó „sensus fidei” felelősség-hordozás között van. Az „Evangeliū gaudium”-ban ő maga írta:

„Minden megkereszteltben, az elsőtől az utolsóig, működik a Lélek megszentelő ereje, amely evangelizálásra készítet. Isten népe szent e kenet miatt, amely »in credendo« tévedhetetlenné teszi őket. Ez azt jelenti, hogy amikor hisznek, nem tévednek, még akkor sem, ha nem találnak szavakat hitük kifejezésére. A Lélek vezeti őt az igazságra és vezet az üdvösségre. Az emberiség iránti szeretet misztériumának részeként Isten minden hívőt a hit ösztönével – a »sensus fidei« – ruház fel, amely segít megkülönböztetni, hogy mi az, ami valóban Istentől származik. A Lélek jelenléte a keresztényeknek egy bizonyos konnaturalitást biztosít az isteni valóságokkal és egy olyan bölcsességet, amely lehetővé teszi számukra, hogy intuitív módon megragadják azokat, még akkor is, ha nincsenek megfelelő eszközeik ahhoz, hogy pontosan kifejezzék azokat”.²⁵

Ferenc pápa tehát a szinodalitáson keresztül újra felébresztette az egyház és minden hívő „sensus fidei”-t, hitérzékét mint a Lélekre figyelő, Belőle megsejtett és Általa megszentelt, tapasztalatból fakadó vélemény-formáló eszközt.

25 Vö. Ferenc pápa: *Evangeliū Gaudium apostoli buzdítás*, 119. pont, <https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=451#EG119>